

## ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Л.В. Недільська, аспірант\*

Житомирський національний агроекологічний університет

*Оцінено стан ефективності використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств. Виявлено залежність норми прибутку на авансований капітал від обсягу фінансових ресурсів підприємства та загального ефекту фінансового лівериджу.*

**Постановка проблеми.** В умовах ринку у кожного підприємства значно посилюються зобов'язання перед власниками, інвесторами, кредиторами, державою щодо ефективного використання фінансових ресурсів. Ідентифікація визначальних факторів впливу на рентабельність капіталу та виявлення резервів її підвищення дадуть змогу конкретизувати оперативні управлінські рішення щодо ефективного використання фінансових ресурсів.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблематика ефективності господарювання підіймається багатьма дослідниками сучасної науки. Фундаментальні дослідження ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств здійснено В. Андрійчуком, С. Дем'яненком та ін. Методика оцінки ефективності формування і використання фінансових ресурсів досить глибоко розроблена у працях Ю. Цал-Цалка, М. Кісіля та ін.

**Метою дослідження** є встановлення визначальних факторів впливу на ефективність використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств для виявлення резервів збільшення прибутковості авансованого капіталу.

**Виклад основного матеріалу.** Визначальними внутрішніми факторами ефективності окремого підприємства є його ресурсозабезпеченість і якість управління щодо використання цих ресурсів. Фінансові ресурси, як і будь-які інші ресурси, за рівнозначних умов зовнішнього середовища здатні приносити різний економічний та соціальний ефект. Традиційними показниками такого ефекту є розмір отриманого чистого прибутку, обсяг валового доходу, величина заробітної плати працівників, рівень рентабельності та ін. Узагальнюючим показником ефективності використання фінансових ресурсів є показник рентабельності авансованого капіталу [1, с. 370], який найбільшою мірою відображає ступінь окупності вкладених коштів та інвестиційну привабливість підприємства.

---

\* Науковий керівник – Л.Ц. Масловська, д. е. н., професор

На основі емпіричних даних нерепрезентативної вибірки способом безповторного відбору 50 сільськогосподарських підприємств Житомирської області здійснено аналіз ефективності використання фінансових ресурсів. Графічна інтерпретація ранжированого ряду та необхідна кількість груп, визначена за формулою Стерджесса, окреслили умови інтервального варіаційного ряду розподілу досліджених сільськогосподарських підприємств за обсягом загальних фінансових ресурсів.

Першу групу інтервального ряду сформували 28% досліджених господарств. Це малі господарства з незначною ресурсозабезпеченістю. Друга група – 52% досліджених господарств – це середні за розміром ресурсозабезпеченості підприємства. Третя група включає 20% досліджуваних одиниць з великими (у порівнянні з іншими господарствами вибірки) обсягами забезпеченості усіма видами ресурсів, і фінансових у тому числі.

Отриманий підприємством ефект визначають як власні, так і позичені ресурси. Тому ефективність використання фінансових ресурсів доцільно розглядати під кутом зору значимості впливу на підприємство вартості позиченого ним капіталу. Показником, який відображає залежність ефективності господарювання від структури капіталу, є загальний ефект фінансового лівериджу (табл.).

**Таблиця. Ефективність використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств Житомирської області**

Групи підприємств за обсягом фінансових ресурсів, тис. грн.	Підгрупи підприємств за показником загального ефекту фінансового лівериджу, %	Норма прибутку на авансований капітал, %		
		по операційному прибутку	по чистому прибутку	по чистому прибутку, зваженому на фінансові витрати
1 група – до 2500	а) від'ємне знач.	0,089	-0,013	-0,008
	б) позитивне знач.	0,152	0,217	0,229
У середньому по групі		0,107	0,054	0,061
2 група – 2501–10000	а) від'ємне знач.	0,00483	0,01121	0,01371
	б) позитивне знач.	0,11194	0,11934	0,12555
У середньому по групі		0,06258	0,06951	0,07401
3 група – вище 10000	а) від'ємне знач.	0,0445	0,01346	0,02265
	б) позитивне знач.	0,23487	0,21628	0,24065
У середньому по групі		0,16002	0,13654	0,15494
У середньому по вибірці		0,11818	0,10542	0,11765

Дані табл. свідчать про пряму залежність норми прибутку на авансований капітал від обсягу загальних фінансових ресурсів та

показника загального ефекту фінансового лівериджу. У досліджуваній сукупності сільськогосподарських підприємств прослідковується досить тісний зв'язок між нормою прибутку і показником загального ефекту фінансового лівериджу. Про це свідчить розмежування в середині кожної з груп підприємств з низькою нормою прибутку і, відповідно, від'ємним значенням фінансового лівериджу та підприємств з високою нормою прибутку і позитивним значенням фінансового лівериджу. Показовим є те, що різниця середніх показників норми прибутку між 1-ю та 2-ю групами підприємств становить лише 0,015 п. п. (по чистому прибутку) та 0,013 п. п. (по чистому прибутку, зваженому на фінансові витрати), а між 2-ю та 3-ю – 0,07 та 0,08 п. п. відповідно.

**Висновок.** Незалежно від розмірів авансованого капіталу та обсягів ресурсозабезпеченості, будь-які сільськогосподарські підприємства мають можливість генерувати прибуток і забезпечувати позитивний економічний ефект господарювання за умови виваженого і оперативного управління. Звичайно, підприємства з великим обсягом фінансових ресурсів мають значно вищу імовірність ефективного використання коштів і отримання високих фінансових результатів. Очевидно, що на рівень отриманого економічного ефекту від використання фінансових ресурсів справляють значний вплив, крім ресурсозабезпеченості, ще й управлінські фактори, що і стане напрямом подальших досліджень.

#### **Список використаних джерел.**

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: підручник. – 2-ге вид., доп. і перероблене. / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2002. – 624 с.